

NORGE UNDER OKKUPASJONEN

Adresse: Prosjektleder Jan Eidi, Myggveien 26, 3218 Sandefjord, Tlf.: 33 45 07 58

Prosjektet er støttet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, fylkeskommunene Østfold, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Troms. Eugen Nielsens stiftelse, Norsk Hydro A/S, Jotun A/S, og Scandi Line A/S.

Sandefjord, 7. januar 1997

Til interesserte!

Kartlegging på data: Rapporter om Norge under okkupasjonen

I to år har 12 arbeidssøkende på tiltak i Nedre Eiker, Gjøvik og Sandefjord i samarbeid med universiteter, høyskoler, kommuner og mange andre, registrert på databaser mye ukjent informasjon av det som skjedde i Norge i årene 1940 - 1945. Vi viser til vedlegget som gir en samlet oversikt over de 19 prosjekter vi har arbeidet med for å informasjonsklassifisere vår nære fortid.

Vi mener å ha dokumentert at arbeidssøkende på tiltak har vært en ressurs for dagens og fremtidens okkupasjonsforskere, - og for interesserte som kommer etter oss. De unge har sammen med over 14.000 andre kartlagt i kommuner og fylker levekår, holdninger, tyskernes aktiviteter i 356 kommuner, Nasjonal Samling, Arbeidstjenesten Lebensborn i Norge, illegale aviser, 709 fangeleirer, likvidasjoner, motstandsbevegelsen i Norge, frontkjempere, NS føreropplæring, NS elitegymnas, forholdene i fengslene for landssvikdømte etter krigen, frontsøstre på Østfronten m.m.

Fra februar vil alle våre rapporter foreligge på papir og CD-rom-plate som inneholder 650 A4-sider og mange bilder. Eget startprogram følger med. Papirutskrifter mulig. Vi har dessverre ikke økonomi til å distribuere rapportene uten vederlag. Prisen er kr. 2.00 for hver papirsider pluss porto og Kr. 475.00 inkl. forsendelse for CD-rom-plate.

Det som har gledet oss mest er den bølge av hjelpsomhet vi overalt er blitt møtt med av interesserte som har sendt oss hundrevis av oppmuntrende brev. Vi takker dere! Men vi har også dessverre vært utsatt for press og trusler 52 år etter okkupasjonen.

Med vennlig hilsen

Jan Eidi
Jan Eidi
prosjektleder

..... Klipp

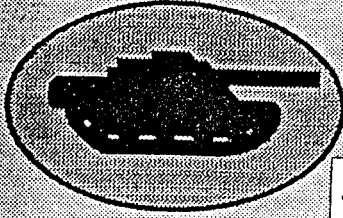
Vår institusjon/evt. privatperson ønsker å få tilsendt:

.....eks. av CD-rom-plate a kr. 475.00 med 19 rapporter. Samlet 650 sider

.....eks. av papirrapportene nr. a kr. 2.00 pr. side

Navn: Adresse:

Postnr: sted: Underskrift:

NORGE UNDER OKKUPASJONEN

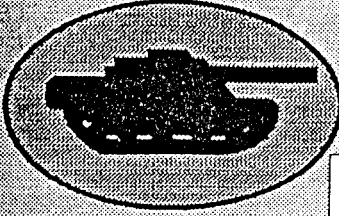
Adresse: Prosjektleder Jan Eidi, Myggveien 26, 3218 Sandefjord, Tlf.: 33 45 07 58

Prosjektet er støttet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, fylkeskommunene Østfold, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Troms. Eugen Nielsens stiftelse, Norsk Hydro A/S, Jotun A/S, og Scandi Line A/S.

Rapporter fra Norge under okkupasjonen

Oversikt over antall sider i rapportene:

1. Dagkonferanse i Sandefjord 14. november 1988 om okkupasjonsforskning	36
190 deltakere drøftet okkupasjonen i ettertid	
2. Prosjektråd for "Norge under okkupasjonen". Årsmelding	4
Konstituerende møte i Stortinget 2. desember 1994	
3. Norsk skoleungdoms intervjuer med 12.221 personer over 65 år	48
90 spørsmål: "Hva hendte i vår kommune under okkupasjonen?"	
4. Tyskernes aktiviteter i 356 kommuner 1940-1945 (totalt 1.450 sider)	10
Kartlegging av krigsanlegg, administrasjon og soldatenes fritidstilbud	
5. Nasjonal Samlings organisasjon med medlemstall i 495 kommuner	32
Hvor NS hadde sin administrasjon med kontorer i kommunene.	
6. Arbeidstjenestens organisasjon og opplæringsplaner 1941-1945	42
Oversikt over 84 leirer i alle fylker. Innkalte AT-rekrutter ca. 24.500	
7. Fylkesvis oversikt over 8.364 krigsbarn med norsk mor og tysk far	16
Lebensborn i Norge, velferdsinstitusjon eller raseideologi?	
8. Registrering av 15 illegale aviser i Vestforl 1940-1945	15
Navn, redaktører, innhold, opplag, språkføring, distribusjon m.m.	
9. Kartlegging av 709 leirer for sovjetiske, polske og serbiske fanger	22
78.200 fanger i Norge 1941-1945 hvorav 15.500 omkom. Gravsteder	
10. Motstandsbevegelsens likvidasjoner i Norge	10
Usikkerhet om antall likviderte var 65, 110 eller ca. 200	
11. Norske frontkjempere på Østfronten	10
Erfaringer, belastninger, helsemessige og sosiale forhold	
12. Kronologisk og alfabetisk oversikt over 416 henrettede motstandsfolk	56
Fylkesvise oversikter om måneder, år. Henrettelsesdato m.m.	
13. Føreropplæring i Nasjonal Samling	24
Steder: Jessheim og Verdal, Målgruppe NS-ungdom 18-25 år.	
14. NS.s to elitegymnas på Gjøvik og Sakshaug for evnerik ungdom	56
Skoleplan, undervisningspersonell. Etterundersøkelse: Topp karriere	
15. NS-styret i 10 utvalgte kommuner fra 1/1 1941 til 8% 1945	70
Registrerte protokollførsler, konflikter i og utenfor NS m.m.	
16. Norske frontsøstre i tysk tjeneste på Østfronten	8
1.000 sykepleiere m.fl. meldte seg frivillig til Røde Kors-tjeneste	
17. Forholdene i fengsle og fangeleirer for landssvikdømte etter 9/5-45	26
Statisk bearbeiding fra 268 som svarte på 50 spørsmål	
19. Kartlegging av motstandsbevegelsen for Norges Hjemmefrontmuseum	-
Arbeidssøkende i Nedre Eiker og Sandefjord har nå registrert 12.000	
20. Presseklipp 61 sider	

NORGE UNDER OKKUPASJONEN

Adresse : Prosjektleder Jan Eidi, Myggvelen 26, 3218 Sandefjord, Tlf.: 33 45 07 58

Prosjektet er støttet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, fylkeskommunene Østfold, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Troms, Eugen Nielsens stiftelse, Norsk Hydro A/S, Jotun A/S, og Scandi Line A/S.

Hvordan ideen med å engasjere arbeidssøkende for okkupasjonsforskning startet:

1. Impulsen kom på en dagkonferanse med 190 fra "begge sider" i Sandefjord 14. november 1988

Deltakerne på seminaret "Okkupasjonsforskning i Norges kommuner" på Park Hotel, Sandefjord var allsidig sammensatt: Representanter fra Hjemmefronten, ex-fanger fra begge sider, krigsseilere, soldater i alliert tjeneste sammen med tidligere medlemmer av Nasjonal Samling og frontkjempere. Det var første gang etter krigen at seierherrene hadde en åpen dialog med tidligere NS-sympatisører i et storforum.

Innledere var professor Ole Jacob Malm, underdirektør/lovrådgiver Eivind Saxlund (ex-frontkjemper), universitetsstipendiat Øyvind Sørensen, forsker Guri Hjeltnes, fotograf Leif Preus, forskerne Egil Christophersen og Tore Dyrhaug samt professor Bernt Hagtvet. I salen satt bl.a. historikeren, professor Magne Skodvin og forfatteren Kristian Ottosen som deltok i debatten sammen med 12 andre. Se rapport på CD.

Arrangør var Folkeuniversitetet Sør, Sandefjord. Konferanseleder var rektor Jan Eidi.

Seminarets primære målgruppe var likevel: Kulturadministrasjonen i fylker og kommuner, historielag, museer og bibliotek og skoleverket. I tillegg var det representanter fra politiske partier, forsvarsforeninger, lotteforeninger, Riksarkivet samt 15 journalister fra dagspressen og NRK-Fjernsynet.

Hensikten med konferansen var å forberede markeringen av 50 år siden 9.april 1940. Strategien var å motivere interesserte i lokalmiljøene til å kartlegge bilder fra okkupasjonsårene, samle data om hjemmefrontens utbredelse i kommunene, fengsling av nordmenn, medlemskap i Nasjonal Samling, kampen om organisasjonene, skole, kirke og presse samt tyskernes bemanning i norske kommuner.

Rapporten på 56 sider følger som vedlegg nr. 1 på vår CD-rom-plate som tilsammen har plass til ca. 4.000 A4-sider og vil være ferdig i februar 1997.

2. Prosjektråd for "Norge under okkupasjonen"

Det konstituerende møte fant sted 2. desember 1994 i Stortinget med:

Styreleder: Direktør Bjørn Balstad, rådsmedlemmer forfatteren Randi Bratteli, forsker Guri Hjeltnes, professor Tore Pryser, fylkesmann Håkon Randal. Prosjektleder: Spesialrådgiver Jan Eidi. Revisor Reidun Kjelstrup, Fylkesmannen i Hordaland. Budsjett for to-års-perioden på kr. 406.000 ble godkjent.

Det søkes om tilskudd fra fylkeskommuner, departementer, legater m.fl.

Vi viser forøvrig til utdrag fra årsmelding 1995 på CD-rom-plate.

3. Norsk skoleungdoms intervjuer med 90 spørsmål til 12.221 personer over 65 år i alle landets fylker

Direktør Bjørn Balstad, ex Norsk Gallup, skriver i forordet om "Hva hendte i vår kommune under okkupasjonen?" om nordmenns hverdagsliv og holdninger under krigen hvor 90 spørsmål er statistisk bearbeidet fylkesvis:

"Dette er en høyst ekstraordinær undersøkelse - av et helt uvanlig omfang, interessant og viktig. Den gir et viktig bidrag til forståelse av hvordan folk flest hadde det i okkupasjonsårene Norge, 1940-45.

12.221 skoleelever har vært i sving, elever i ungdomsskolen, videregående og folkehøgskolene. Hver elev intervjuet en person over 65 år - en bestefar, tante, nabo - med vedlagte spørreskjema inneholdende 90 spørsmål.

Undersøkelsen hadde et dobbelt formål. Den skulle fremskaffe faktiske opplysninger mens det ennå fantes mulige informanter i live. Kanskje like viktig var det at den ga de unge intervjuerne en innsikt i og opplysninger om krigsårene som de ikke ville fått på annen måte. De ga da også uttrykk for at intervju-arbeidet både var lærerikt og interessant."

Spesialisten Bjørn Balstad utarbeidet de 90 spørsmålsformuleringene. De 1.1 mill. svarene ble kjørt ut på et program fra Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste, Bergen. Tre arbeidssøkende kvinner under ledelse av Bente Bjerknes i Nedre Eiker brukte 3 måneder på å registrere svarene fra 330 skoler i 228 kommuner.

Nedre Eiker kommune stod for utsendelse av ca. 40.000 skjemaer til skolene, hvorav 12.221 ble sendt i retur i utfylt stand til Folkeuniversitetet som samarbeidet med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Frigjøringskomiteen med departementsråd Dag Berggrav om prosjektet. KUF bevilget kr. 113.000 og Norsk Hydro A/S kr. 25.000 til en av Norges største spørreundersøkelser.

Samtlige 12.221 spørreskjemaer ble 26. juni 1995 overlevert til Riksarkivet med arkivnr. RA-P-0928.

Se rapport på vår CD-rom-plate av statistisk fylkesvis bearbeiding på de 90 spørsmålene som omfatter levekår i kommune, sympatier, holdninger, refleksjoner.

4. Tyskernes aktiviteter i norske kommuner 1940-45 Krigsanlegg, administrasjon og fritidsaktiviteter

2.januar 1995 sendte prosjektet vi i NUO brev til samtlige av landets 435 ordførere med anmodning om å kartlegge tyskernes fysiske og sosiale aktiviteter i kommunen 1940-1945. Bjørn Balstad utarbeidet et registreringsskjema med 75 kodeord om krigsanlegg for hæren, marine, luftforsvar. Videre ønsket vi på kart å markere tysk administrasjon med alt fra forlegninger, beslaglagte hus, hoteller, skoler, bedehus, lager, staller, KRIPO, Abwehr, Gestapo, SS, SIPO, SD. Tyskernes sosiale liv: Soldatenheim, rekreasjonssteder, feststeder, bordeller, fødehjem, idrettsanlegg, kino, sykestuer, monumenter, gravplasser, æreskirkegård, fengsler, fangeleirer m.m.

Det er pr.i dag kommet svar fra 356 kommuner av 435, d.v.s. en svarprosent på 82 %. I alt har nærmere 1.500 personer vært aktive i kartleggingen. Følgende institusjoner/personer samlet stoffet: Historielag, eldreråd, pensjonistforeninger, Mil.org-hjemmefrontgrupper,

kultursekretærer, kartsjefer, rådmenn og ordførere i forbindelse med frigjøringsåret 1995 og året deretter for de som ønsket lengre tid på denne store oppgaven.

Registrering pr. 1/1 1997 fra 356 kommuner vil i 1997 bli overført til Riksarkivet med anmodning til Statens Kartverk og Miljøverndepartementet å lage et Norgesatlas om Norge under okkupasjonen. etter mønster av atlas om klima og helse i Norge.

Forøvrig viser vi til grunnlagsmaterialet med skjemaer til kommunene på CD-rom-plate med en samlerapport

5. Nasjonal Samlings organisasjon med medlemstall i 495 kommuner og hvor i Norge NS hadde kontorer

De opplysninger som er samlet i denne rapporten på 32 sider er hentet fra NS årbøker for 1942 og 1944, fra NS interne adresselister, fra lommealmanakken.

Medlemstallet og prosentvis styrke i de 495 kommuner av totalt 745 kommuner hvor NS var organisert, se CD-rom-plate. Ansvarlig for rapporten: Prosjektleder Jan Eidi.

6. Arbeidstjenestens organisasjon og opplæring i Norge 1941-1945. Sum 84 leirer med 24.500 AT-rekrutter

Vår rapport på 52 sider er utarbeidet av rektor Arne R. Haraldstad, Askim som arbeidet i Innenriksdepartementet i en periode under okkupasjonen. Hans kilder er "Kunngjøring til Arbeidstjenesten" 1941-1942-1943-1944, 4 bind, pluss enkeltnr. for jan., febr. og mars 1945 og "Norsk Arbeidstjeneste Årbok" 1941 og 1942.

Arbeidstjenesten hadde i alt 84 leirer spredt over hele landet unntatt i Troms og Finnmark. 49.900 rekrutter ble rulleført i 1941-1944, nær halvparten ble utskrevet.

Arbeidstjenestens organisasjon var militært inndelt i lag, tropp, sveit, fylking og distrikt (brigade). Arbeidsoppgavene var bl.a. oppdemming, veibygging, kaianlegg.

Carl Frølich Hansen var sjef for arbeidstjenesten, en av NS-statens øverste embetsmenn.

Vi viser til rapportene på CD-rom-platen hvor Arbeidstjenestens opplæringsplan er utarbeidet av cand. philol. Ove Johnsen, Gjøvik etter intervjuer med Arne H. Haraldstad

7. 8.364 krigsbarn med norsk mor og tysk far fordelt på fylker. Finnmark og Bergen på fødselstoppen

Konsulent Dag Juvkvam ved Statistisk Sentralbyrå på Kongsvinger utarbeidet for oss i NUO våren 1995 en oversikt over levendefødte og dødfødte barn med norsk mor og tysk far for årene 1940 til og med 1946.

Cand. philol. Ove Johnsen, Gjøvik og EDB-ingeniør Petter Moe, Sandefjord har sammen utarbeidet en rapport på 15 sider: "Lebensborn i Norge. Velferdsinstitusjon for mor og barn, - eller redskap for raseideologi?"

Rapporten viser at det ble født flest krigsbarn i Norges bygder(4305), flest i året 1944 med i alt 2081 barn .

Det ble PR. 1000 født flest krigsbarn med tysk far og norsk mor i Finnmark og Bergen som dengang var eget fylke og hadde hundretusener tyskere i sitt område.

De absolutte tall viser forøvrig at det i Nordland ble født 862 barn, Bergen/Hordaland 808 barn, Sør-Trøndelag 736 barn, Troms 685 barn, Rogaland 556 barn, Oslo 531 barn og Finnmark 471 barn.

Se forøvrig vedlagte CD-rom-plate hvor hele rapporten er gjengitt.

8. De 15 illegale aviser i Vestfold 1940-1945 registrert

Lærer og oversetter Petter M. Hansson, Tønsberg har med assistanse fra forfatteren Hans J. Luihn, historikeren Ivar Kraglund, Norges Hjemmefrontmuseum, lektor Egil Christophersens bok "Vestfold i krig", konsulent Ragnhild Marthins, UB.s krigstrykksamling og direktør Per Thoresen, Vestfold fylkesmuseum beskrevet 15 illegale aviser i Vestfold.

Oppgaver over avisenes navn, utgivelsessted, tidspunkt for start, redaktørens navn, innhold, distribusjon, språkføring, opplag og om medarbeidere ble arrestert m.m. Rapporten på 16 sider kan tjene som mønster for andre fylker som måtte være interessert.

9. 709 leirer for 78.200 sovjetiske, polske og serbiske fanger i Norge fra 1941 til 1945. 15.500 omkom.

Hovedfagstudent Birgit Kock, Oslo/Tyskland og student Andrew Backe, Holmestrand (arbeidssøkende engasjert av NUO) har utarbeidet en fylkesvis oversikt over 709 krigsfange- og arbeidsleirer for utenlandske krigsfanger. Ved frigjøringen var det 78.200 krigsfanger i Norge: 75.00 fra Sovjet, 1.600 fra Polen og 1.600 fra Jugoslavia. De var fordelt på ca. 400 leirer av varierende størrelser. Grunnen til at vi har oppgave over så mange som 709 leirer er:

Stalag som var tyskernes navn på hovedleirer, hadde en del underleirer i sin administrasjon. I Øst Europa var en stalag beregnet til 30.000 fanger, men tallet var mindre i de fire norske Stalags: 1 Lillehammer, 2 Alta (flyttet til Beisfjord ved Narvik), 3 Drevja/Oppdal og 4 Elvenes ved Kirkenes.

Fra Belgia og Holland kom det spesielt til Møre og Romsdal mange "tyskerarbeidere" som arbeidet på anlegg for organisasjonen Todt, - de er ikke tatt med i våre tall. Wehrmacht administrerte forøvrig Stalag.

Krigsfangene ble som regel transportert med båt fra Stettin, med tog, og tildels til fots om natten/tidlig morgen for å unngå at sivilbefolkningen skulle se dem. Ca. 15.500 av fangene omkom i Norge fra 1941 til 1945.

Kfr. vedlagte CD-rom-plate med fullstendig rapport og kilder på 32 sider.

10. Motstandsbevegelsens likvidasjoner i Norge Usikkerhet om tallet var 65, 110 eller ca. 200

Lege Inger Cecilie Stridsklev, Telemark Sentralsjukehus, Skien har samlet opplysninger om likvidasjoner i okkupasjonsårene fra 34 ulike kilder i Norge, Sverige og England.

Ingeniør Petter Moe har på Fox-Pro-database i januar 1996 registrert 150 likvidasjoner mht til kjønn, fødselssted, fødselsmåned og år, dødskommune, dødssted, dag, måned og år, bosted, yrke, evt. medlemskap i NS evt. frontkjemper. Navn har vi ikke tatt med i vedlagte CD-rom-plate.

Krigsstatistikken opererer offisielt med 65 likviderte fra motstandshold, hvorav 2 kvinner. Forfatteren Egil Ulateteig antyder inntil 200 likviderte i sin bok "Med rett til å drepe".

Direktør Arnfinn Moland ved Norges Hjemmefrontmuseum uttaler til Drammens Tidende/Buskerud Blad at antallet kan være ca. 110 personer som ble ryddet av veien. Dette er et følsomt kapittel i norsk okkupasjonshistorie.

Kfr. forøvrig to kronikker i Aftenposten 14/2 1996 av Inger Cecielie Stridsklev og 1/3-96 av Arnfinn Moland og ni etterfølgende leserinnlegg samt debatten etter Egil Ulateigs bok og NRK-Fjernsynets dokumentariske program november 1996.

Kfr. CD-rom -plate med rapport på 14 sider.

11. Norske frontkjempere på Østfronten,- erfaringer belastninger, helsemessige og sosiale forhold

Lege Inger Cecile Stridsklev, Skien har utarbeidet "Norske frontkjempere 1941-1945. 50 år senere" som gir oversikt over 181 frontkjemperes erfaringer, belastninger, helsemessige og sosiale forhold.

Konklusjonen er at dette var en meget hardt belastet gruppe med høy dødelighet både ved fronten og i de første etterkrigsår. De overlevende har etter sonet straff i 1950-årene likevel klart seg bra til tross for handikap de har måttet slite med både fysisk og sosialt. Hennes rapport er forøvrig gjengitt i Tidsskrift for Norsk Legeforening nr. 11 1995.

Se forøvrig vår CD-rom-plate.

12. 416 motstandsfolk som ble henrettet 1940-1945 Flest fra Oslo, Hordaland og Sør-Trøndelag

Rapporten på 56 sider om "416 norske motstandsfolk og sivilister henrettet" er utarbeidet for oss i NUO av Andrew Backe, Holmestrand, nå mellomfagstudent i historie ved Telemark høyskole. Rapporten gir en kronologisk og alfabetisk oversikt over navn, fødselsår, hjemsted, arrestasjonsdato, fylke, henrettelsesdato og gravsted.

Tidligere liste fra Norges Hjemmefrontmuseum har operert med 366 personer, derav 3 kvinner. Andrew Backe har tatt i bruk mikrofilmruller fra Aftenposten og Fritt Folk 1940-1945 samt bokverkene Nordmenn i fangenskap, Våre Falne I-IV, Norge i krig, Krigens Dagbok, Århundrets Krønike m. fl.

Informatikkingeniør Petter-Moe har på database utarbeidet en oversikt hvor det bl.a. går frem at 416 var menn og 3 kvinner, 20% var født i Oslo, 13% fra Hordaland med Bergen, 10% fra Sør-Trøndelag som totalt omfatter 42 henrettede fra fylket. Det var bare 1 (?) henrettet født i Nord-Trøndelag, 3 personer født i fylkene Østfold, Hedmark og Telemark.

De fleste henrettelser fant sted i 1942 med 124 personer, oktober og mai måned topper statistikken for de fem krigsmånedene, det er identisk også med de store arrestasjonsmånedene. Aldersgruppen 20-24 år er på topp med 93 henrettede, fulgt av 25-29 år med 91 personer. 55% av de henrettede var ugift, 45% gift, bare 1 person var skilt og 2 var enkemenn.

CD-rom-platen gir detaljerte opplysninger om unntakstilstander, sabotasjeaksjoner, represalier, opprullinger, tiltalepunkter, påtalemyndighet, søknader om benådning, henrettelsesmetoder, militære grader blant de henrettede, utmerkelse post mortem, samt offrenes utdanning og yrkesvalg.

13. Føreropplæringen i Nasjonal Samling 1940-1945

Rapporten på 34 sider omtaler NS føreropplæring på Jessheim og i Verdal. Kildene er dagboks- og forelesningsnotater fra tidligere føreraspiranter, arkivmateriale som skriv, artikler, jubileumsmeldinger fra Romerike folkehøgskole og Bakketun folkehøgskole. Videre intervjuer med personer fra NS.s Riksledelse, Krigstrykksamlingen på UB og Institutt for norsk okkupasjonshistorie. (INO)

Nasjonal Samling hadde omkring 9. april 1940 ca. 5.000 betalende medlemmer inkl. NS-ungdomsfylking. Det kulminerte med ca. 64.000 (?) medlemmer i slutten av 1942.

Nasjonal Samlings førerbegrep kan sammenfattes slik etter partiets program: " Den beste skal lede, med stor myndighet og sterkt ansvar". NS trodde på et medfødt talent - et førertalent, på samme måte som det finnes medfødte begavelser som kunstnere, vitenskapsmenn o.l.

Målgruppen var unge NS-menn mellom 18-25 år med søknad de stilet direkte til føreren Vidkun Quisling. Rapporten gir detaljerte opplysninger om skolens ledelse, undervisningspersonell, skoleplan, skolemiljøet, økonomiske forhold, opphør og aspirantenes yrkeskarriere i ettertid.

Se CD-rom-plate.

14. NS.s to elitegymnas for evnerik ungdom på Gjøvik og Sakshaug. I ettertid: Topp yrkeskarriere

Rapporten "Statsgymnasene, - et ledd i NS.s skolepolitikk?" er tilsammen på 26 sider inkl. et spørreskjema som ble sendt til 52 tidligere elever hvorav 24 besvarte de 50 spørsmålene. Rapporten er utarbeidet av cand. philol. Ove Johsen, Gjøvik. Hovedinformant har vært en av skolens lektorer på statsgymnaset på Gjøvik i tiden 1942-45 Johs. Myhren. Etter sonet straff ble han lektor og senere rektor ved Gudbrandsdalen landsgymnas på Vinstra.

Skolens første kull på Gjøvik startet i august 1942 med 31 elever på Viken folkehøgskole, høsten 1943 med 15 elever pga plassmangel. Høsten 1944 startet 60 elever, hovedsakelig permitterte frontkjempere på Sund folkehøgskole, Sakshaug i Oterøy kommune. Det søkte ca. 90-100 elever til opptakene hvor de ble innkalt til intervju på forhånd etter innstilling fra NS.s fylkesførere og andre.

NS hadde planer å bygge opp en serie eliteskoler for å utdanne ledere i "Det nye Norge". Se to siders oppslag i Verdens Gang 1.juli 1996.

Vår etterundersøkelse viser at de fleste har gjort yrkeskarrierer ved å bli professorer, direktører, leger, advokater, tannleger og lektorer. To har nådd politiske toppverv: Olav Haukvik som samferdselsminister i Odvar Nordlis regjering (1978-81) og Arne Haukvik stortingsrepresentant for Senterpartiet i Oslo 1993-1997.

En av NS-gymnasets elever fra Hamar har utarbeidet en rapport "En anderledes frigjøring" på over 20 sider om forholdene og konfliktene på skolen, forslag om å delta på Østfronten samt flukt og arrestasjonen i mai 1945 og etterfølgende refleksjoner.

Se rapport på CD-rom-plate.

15. NS-styret i 10 utvalgte norske kommuner under okkupasjonen fra 1/1 1941 til 8/5 1945

I november 1995 henvendte vi oss til utvalgte ordførere i ca. 20 kommuner som interesserte seg for å svare på spørsmål for å kartlegge hva som skilte kommunestyret i "Den nye tid 1.januar 1941 til 8 mai 1945" fra kommunepolitikken før krigen.

I denne rapport gjengir vi de svarene vi har fått fra følgende 10 kommuner:

Hurdal, Ringsaker, Sande, Hedrum, Valle, Bykle, Flekkefjord, Stjørdal, Levanger og Hammerfest. Vi har foreløpig ikke mottatt svar fra: Ski, Stange, Krødsherad, Bø, Haugesund, Ørsta og Sunndal.

Rapporten på ca. 70 sider som er utarbeidet av prosjektleder Jan Eidi, Sandefjord gir informasjon om bl.a. om NS før nyordningen, konflikter, ordførerens bruk av vetorett og konsensus, støtte og motstand NS hadde i kommunestyret, i eget parti, utenfor NS., om partiet fylte råd og utvalg med egne folk, Registrerte protokolltilførsler, oppgave over kommunegjeld og hva som skjedde i mai-dagene 1945.

Hovedkonklusjonen er at en stor del av de lovlig valgte representanter fortsatte i de nye herredstingene etter 1/1 1941. Det er få protokolltilførsler. De gjelder bevilgninger fra kr. 1.000 til kr. 5.000 til Frontkjemperkontor, Den norske legion, NS hjelpeorganisasjon o.l. Kommunene anstrengte seg for å nedbetale gjeld.

Se CD-rom-plate

16. Norske frontsøstre i tysk tjeneste 1940-1945

Praktikant Kari Ellen Severinsen, Sandefjord har laget en rapport på 6 sider etter å ha intervjuet tidligere frontsøster Grethe Knutsen (77 år) fra Oslo som meldte seg til tysk fronttjeneste. Norsk sykepleierforbund fikk ny NS-ledelse i juni 1941 og tidsskriftet "Sykepleieren" hadde entusiastiske beretninger om sanitetsarbeid på Østfronten. Ca. 1000 sykepleiere og kvinner med lavere grader meldte seg til tysk tjeneste til Røde Kors. Ved krigens slutt var 300 norske frontsøstre i arbeid ved Østfronten.

I landssvikoppgjøret ble frontsøstrene arrestert og dømt. Det internasjonale Røde Kors henstilte i 1945 om å stoppe straffeforfølgingen, noe norsk rettsvesen la liten vekt på. Men frontsøstrene fikk lavere straffer enn f. eks. soldater og frontkjempere.

Hanna Kvanmo skrev i 1990 om sine opplevelser og den dom hun fikk. Norges Røde Kors beklaget 45 år etter at frontsøstrene i humanitær tjeneste ble straffet.

Kfr. CD-rom-plate.

17. Hvem var de 45.000 nordmenn i fangenskap

Av fangene i og utenfor Norge var 91% menn, 9% var kvinner. Det var 10.955 fanger fra Oslo (24%), Hordaland med Bergen 4.869 (11%), Sør-Trøndelag 3.320 (7%).

De norske fangene var plassert i 1850 ulike fengsler/leirer, hvorav ca 100 større leirer i Norge som Grini, Møllergt. 19, Falstad, Kristiansand, Vollan, og Åkerbergveien for å nevne de steder flest var fengslet. I Tyskland var Sachsenhausen størst.

Årstall for arrestasjon første gang: 1944: 26%, 1942: 25%, 1943: 24%.

Siste fangeleir: Norge: 73%, Europa: 24%, utenfor Europa 3%.

Årstall for løslatelse: 1945: 48%, 1942: 17%, 1944: 14% 1943: 13%

Alder ved arrestasjon første gang: 25-34 år: 33%, 15-24 år: 25%

I samarbeid med Institutt for sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen vil vi i 1997 prøve å registrere samtlige ca. 45.000 norske krigsfanger med hensyn til kommunetilhørighet (435 kommuner i dag, - og ikke de 745 kom.i krigsårene) samt personenes yrker med 765 stillingskoder. Dette forutsetter ressurser fra interesserte. En grovanalyse ved vårt utvalg i dag viser at 32% av fangene var fra privat produksjon, 14% var ansatt i stat eller kommune, 7% var studenter/elever. De øvrige var i fallende rekkefølge bønder/gårdsarbeidere, funksjonærer, selvstendig næringsdrivende, ansatte i handel, hjemmearbeidende/husmor, sjømenn og hushjelper.

18. Spørreundersøkelse om forholdene i landssvikoppgjørets fengsler og fangeleirer i Norge

Prosjektleder Jan Eidi tok i juni 1996 initiativet til å kartlegge et område som i dag er svakt dokumentert: Den behandling og de forhold NS-medlemmer og andre som ble arrestert fra 9. mai 1945 var utsatt for. I samarbeid med Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO), sendte vi ut et spørreskjema med 50 spørsmål til 1.206 ex-fanger hvorav 268 svarte, - dvs. en svarfrekvens på 23%. (NB: Dette er ikke en representativ undersøkelse da utvalget ikke imøtekommer faglige kriterier)

Av de som svarte var 92% menn og 8% kvinner. Den største aldersgruppe er i dag 75-79 år, fulgt av de på 70-74 år.

Av de som svarte var 17% elev/student i 1945, 15% ansatt i stat/kommune, 12% partifunksjonær, 10% bonde og 7% gårdsarbeider og 2% industriarbeider.

Flertallet bodde lengst tid i Oslo, Oppland, Hedmark, Østfold og Telemark under okkupasjonen. Vår databaseregistrering viser at idømt fengselsstraff varierer fra over 10 år til 1 måned. 31% ble i tillegg bøtelagt. Arrestasjonen skjedde akseptabelt for 54%, sjikanøst for 35% og brutalt for 10%. 42% ble truet med å bli skutt, 58% svarer nei på spørsmålet. Forpleiningen var utilstrekkelig for 53%, under sultegrensen for 30% og tilstrekkelig for 17%. 28% sier at det var straffeeksersis, 48% svarer at det ble skutt fra vaktårnene og inn i leiren. 36% uttaler at det var straffeoppstillinger om natten, som varte i ca. 2 timer for flertallet. 31% svarer at fanger ble utsatt for alvorlig mishandling, 10% var med å grave opp lik, 69% fikk besøk av familie og andre. 51% hadde ventet å bli arrestert, 31% hadde ventet å bli dømt og straffet. Av de som arresterte var 87% bevapnet. Av de som svarte har 21% hatt politiske tillitsverv i ettertid. 39% stemte på Høyre ved det første valget, 35% på Bondepartiet, 7% på Arbeiderpartiet og 4% på Venstre. 1 person stemte Kr.F. pga Erling Wikborg forsonende holdning!

Rektor Johs. Myhren, ex Gudbrandsdalen landsgymnas, som selv var straffedømt utarbeider for oss en rapport på ca. 24 sider for vår CD-rom-plate. Petter Moe er ansvarlig for den statistiske bearbeiding som inneholder flere detaljerte svar.

19. Kartlegging av motstandsbevegelsen i Norge

Siden april 1995 har fire arbeidssøkende i Nedre Eiker og Sandefjord kontinuerlig registrert fra rulleblad som Norges Hjemmefrontmuseum m.fl. utarbeidet i årene etter frigjøringen. Under ledelse av førsteamanuensis Stein Ugelvik Larsen, U i B, har vi hittil registrert ca. 12.000 personer fra Østlandsområdet med opplysninger om:

Distrikt, avsnitt, gruppe, tropp, navn, adresse, stilling, fødselsår, dato, fødested, nærmeste slektninger, sivilstand, barn, forsørgelsesbyrde, utdanning, militær utdanning, nøytralitetsvakt, krigstjeneste i og evt. utenfor Norge, tjenesteforhold, kurser, aksjoner, selletjeneste, fengselsopphold pga H.S., utmerkelser, skytterlagsmedlem, medlem av idrettsforening, våpen og utstyr m.m.

Grunnlagsmaterialet er godt dokumentert for en del distriktinndelinger (D 13, 14 m.fl.), men våre oppgaver tyder på at det foreløpig er svakere dokumentasjon fra Agder og kysten rundt til Finnmark. Universitetet i Bergen vil i tiden fremover prøve å få registrert samtlige ca. 22.000 som var organisert i Mil.org. før 8. mai 1945.

Forøvrig oppgis tallet 40.000 for de som var aktivt med i motstandsbevegelsen.

Dersom ressurser stilles til disposisjon vil vi i Norge i løpet av de nærmeste år ha oversikt over hvem som var med i motstandsbevegelsen i Norge hvor bl.a. også kommunistene spilte en aktiv rolle.

Det er et paradoks at over 54.000 medlemmer av Nasjonal Samling er registrert ved arkiver i Bergen fra 1945, mens de ca. 40.000 som utgjorde motstandsbevegelsen i Norge er i ferd med å gå i glemmeboken allerede 50 år etter frigjøringen.

Vi har pr. i dag databaseregistrert ca. 25% av de som seiret i samarbeid med de allierte. - og håper at vi har ressurser til å fullføre denne delen av vår okkupasjonshistorie i tiden som kommer.

20. Sluttord

Vi mener å ha dokumentert at 12 arbeidssøkende anno 1995-1997 kan gjøre gagns arbeid for dem som kommer etter oss. Ved hjelp av informasjonsteknologien og våre 10 PC'er med scanner og CD-rom-brenner i Mjøndalen, Sandefjord og Gjøvik, er vi kommet et stykke på vei som kanskje kan være til nytte for fremtidens forskere.

Problemet er at det stadig blir færre informanter ettersom dagene går. Vi har møtt noe motstand og vært utsatt for press og trusler i kartleggingsarbeidet. Det har gledet oss at Datatilsynet har gitt oss grønt lys for våre prosjekter fra Okkupasjons-Norge.

Vi har prøvet å være objektive overfor de ca. 6% av befolkningen som var aktive på de to sider og har arbeidet etter prinsippet: "Fakta er hellige, kommentaren er fri".

Men nå haster det med å dokumentere de fem viktigste år i Norges historie. Om få år er alle fra okkupasjonstiden borte enten de var på den ene eller andre siden.